C/2024/6820

29.11.2024

DOPORUČENÍ RADY

ze dne 21. října 2024

k hospodářské a rozpočtové politice, politice zaměstnanosti a strukturální politice Kypru

(C/2024/6820)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a zejména na čl. 3 odst. 3 uvedeného nařízení,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy ([2]), a zejména na čl. 6 odst. 1 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Dne 19. února 2021 vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ([3]), kterým byl zřízen Nástroj pro oživení a odolnost (dále jen „nástroj“). Nástroj poskytuje členským státům finanční podporu na provádění reforem a investic, a přináší tedy fiskální impuls financovaný Unií. V souladu s prioritami evropského semestru pro koordinaci hospodářských politik pomáhá nástroj dosáhnout hospodářského a sociálního oživení a provést udržitelné reformy a investice, zejména za účelem podpory zelené a digitální transformace a zvýšení odolnosti ekonomik členských států. Také pomáhá posílit veřejné finance, podnítit hospodářský růst a tvorbu pracovních míst ve střednědobém a dlouhodobém výhledu, zlepšit územní soudržnost v rámci Unie a podpořit setrvalé provádění evropského pilíře sociálních práv.

(2) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ([4]) (dále jen „nařízení REPowerEU“) přijaté dne 27. února 2023 má za cíl ukončit závislost Unie na dovozu fosilních paliv z Ruska. To by pomohlo dosáhnout energetické bezpečnosti a diverzifikovat dodávky energií v Unii a vedlo by k širšímu využívání obnovitelných zdrojů energie, ke zvýšení kapacity pro ukládání energie a ke zlepšení energetické účinnosti. Kypr doplnil do svého národního plánu

([1]) Úř. věst. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([4]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ze dne 27. února 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2021/241, pokud jde o kapitoly REPowerEU v plánech pro oživení a odolnost, a nařízení (EU) č. 1303/2013, (EU) 2021/1060 a (EU) 2021/1755 a směrnice 2003/87/ES (Úř. věst. L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

pro oživení a odolnost novou kapitolu REPowerEU za účelem financování klíčových reforem a investic, jež pomohou dosáhnout cílů plánu REPowerEU.

(3) Dne 16. března 2023 vydala Komise sdělení nazvané „Dlouhodobá konkurenceschopnost EU: výhled po roce 2030“ s cílem poskytnout informace pro účely politického rozhodování a vytvořit rámcové podmínky pro zvýšení růstu. Podle uvedeného sdělení stojí konkurenceschopnost na devíti vzájemně se posilujících faktorech. Těmito faktory jsou mimo jiné přístup k soukromému kapitálu, výzkum a inovace, vzdělávání a dovednosti a fungující jednotný trh, které představují zásadní politické priority, aby reformy a investice mohly řešit současné výzvy v oblasti produktivity a budovat dlouhodobou konkurenceschopnost Unie a jejích členských států. Dne 14. února 2024 vydala Komise sdělení nazvané „Výroční zpráva o jednotném trhu a konkurenceschopnosti pro rok 2024“. Uvedené sdělení podrobně popisuje silné stránky a výzvy evropského jednotného trhu v oblasti konkurenceschopnosti a sleduje vývoj v uplynulém roce pomocí určených devíti faktorů konkurenceschopnosti.

(4) Dne 21. listopadu 2023 přijala Komise roční analýzu udržitelného růstu 2024, jež zahájila evropský semestr koordinace hospodářských politik pro rok 2024. Priority roční analýzy udržitelného růstu 2024 soustředěné kolem čtyř rozměrů konkurenceschopné udržitelnosti potvrdila 22. března 2024 Evropská rada. Dne 21. listopadu 2023 přijala Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 také zprávu mechanismu varování 2024, ve které je Kypr uveden mezi členskými státy, jež mohou být postiženy nerovnováhami nebo u nichž takové postižení může hrozit a u nichž bude zapotřebí hloubkový přezkum. Téhož dne Komise přijala stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Kypru na rok 2024. Komise rovněž přijala doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny, jakož i návrh společné zprávy o zaměstnanosti 2024, která analyzuje provádění hlavních směrů politik zaměstnanosti a zásad evropského pilíře sociálních práv. Rada přijala doporučení týkající se hospodářské politiky eurozóny ([5]) (dále jen „doporučení týkající se eurozóny z roku 2024“) dne 12. dubna 2024 a společnou zprávu o zaměstnanosti dne 11. března 2024.

(5) Dne 30. dubna 2024 vstoupil v platnost nový rámec správy ekonomických záležitostí Unie. Zmiňovaný rámec zahrnuje nové nařízení (EU) 2024/1263 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu, pozměněné nařízení Rady (ES) č. 1467/97 ([6]) o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku a pozměněnou směrnici Rady 2011/85/EU ([7]) o požadavcích na rozpočtové rámce členských států. Cílem nového rámce správy ekonomických záležitostí je podporovat zdravé a udržitelné veřejné finance, udržitelný a inkluzivní růst a odolnost prostřednictvím reforem a investic a bránit nadměrným schodkům veřejných financí. Nový rámec správy ekonomických záležitostí rovněž prosazuje odpovědnost členských států, více se zaměřuje na střednědobý horizont a stanoví rovněž účinnější a soudržnější vymáhání. Každý členský stát má Radě a Komisi předložit národní střednědobý fiskálně-strukturální plán. Národní střednědobý fiskálně-strukturální plán obsahuje fiskální, reformní a investiční závazky členského státu na plánovací období čtyř nebo pěti let v závislosti na řádné délce volebního období zákonodárce v daném státě. Dráha čistých výdajů ([8]) v národním střednědobém fiskálně-strukturálním plánu má být v souladu s požadavky nařízení (EU) 2024/1263 včetně požadavku na to, aby byl veřejný dluh do konce období korekce uveden na věrohodně sestupnou dráhu nebo aby na této dráze setrval anebo aby zůstal na obezřetné úrovni pod hodnotou 60 % hrubého domácího produktu (HDP) a aby se schodek veřejných financí ve střednědobém horizontu snížil pod referenční hodnotu 3 % HDP stanovenou ve Smlouvě nebo se pod ní udržel. Pokud se členský stát zaváže k příslušnému souboru reforem a investic v souladu s kritérii stanovenými v nařízení (EU) 2024/1263, může být období korekce prodlouženo, a to nejvýše o tři roky. Aby se podpořila příprava těchto národních střednědobých fiskálně-strukturálních plánů, zveřejnila Komise dne 21. června 2024 pokyny k informacím, které mají členské státy uvést ve svých národních střednědobých fiskálně-strukturálních plánech a ve svých výročních zprávách o pokroku. V souladu s články 5 a 36 nařízení (EU) 2024/1263 předala Komise členským státům referenční trajektorie a případně technické informace. Členské státy mají předložit své národní střednědobé fiskálně-strukturální plány do 20. září 2024 s výjimkou případů, kdy se členský stát a Komise dohodnou na přiměřeném prodloužení této lhůty. V souladu s vnitrostátními právními rámci mohou členské státy projednat

([5]) Doporučení Rady (EU) ze dne 12. dubna 2024 týkající se hospodářské politiky eurozóny (Úř. věst. C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Nařízení Rady (ES) č. 1467/97 ze dne 7. července 1997 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku (Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Směrnice Rady 2011/85/EU ze dne 8. listopadu 2011 o požadavcích na rozpočtové rámce členských států (Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Čisté výdaje ve smyslu čl. 2 bodu 2 nařízení (EU) 2024/1263: čistými výdaji se rozumí veřejné výdaje očištěné o: i) úrokové výdaje, ii) diskreční opatření na straně příjmů, iii) výdaje na programy Unie, které jsou plně kompenzovány příjmy z fondů Unie, iv) vnitrostátní výdaje na spolufinancování programů financovaných Unií, v) cyklické prvky výdajů na dávky v nezaměstnanosti a vi) jednorázová a jiná dočasná opatření.

své návrhy střednědobých plánů se svými vnitrostátními parlamenty, mohou požádat nezávislé fiskální instituce o vydání stanoviska a mohou vést konzultace se sociálními partnery a dalšími vnitrostátními zúčastněnými stranami.

(6) V roce 2024 se evropský semestr pro koordinaci hospodářských politik nadále vyvíjí v souladu s prováděním nástroje. Stále platí, že pro naplnění politických priorit v rámci evropského semestru je zásadně důležité plné provedení plánů pro oživení a odolnost, neboť tyto plány pomáhají účinně řešit všechny výzvy, které byly uvedeny v příslušných doporučeních pro jednotlivé země vydaných v posledních letech, nebo významnou část těchto výzev. Doporučení pro jednotlivé země z let 2019, 2020, 2022 a 2023 zůstávají stejně relevantní pro plány pro oživení a odolnost, které byly revidovány, aktualizovány nebo pozměněny v souladu s články 14, 18 a 21 nařízení (EU) 2021/241.

(7) Dne 17. května 2021 předložil Kypr Komisi v souladu s čl. 18 odst. 1 nařízení (EU) 2021/241 svůj národní plán pro oživení a odolnost. Komise podle článku 19 nařízení (EU) 2021/241 posoudila relevanci, účinnost, efektivnost a ucelenost tohoto plánu v souladu s pokyny pro posuzování stanovenými v příloze V uvedeného nařízení. Dne 28. července 2021 přijala Rada prováděcí rozhodnutí o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Kypru ([9]), které bylo dne 8. prosince 2023 změněno podle čl. 18 odst. 2 nařízení (EU) 2021/241 za účelem aktualizace maximálního finančního příspěvku na nevratnou finanční podporu a za účelem začlenění kapitoly REPowerEU ([10]). Uvolnění splátek je podmíněno přijetím rozhodnutí Komise v souladu s čl. 24 odst. 5 nařízení (EU) 2021/241, v němž se stanoví, že Kypr uspokojivě splnil příslušné milníky a cíle stanovené v prováděcím rozhodnutí Rady. Předpokladem uspokojivého splnění je rovněž absence zvratu u dříve dosažených milníků a cílů.

(8) Dne 30. dubna 2024 předložil Kypr svůj národní program reforem na rok 2024 a svůj program stability z roku 2024 v souladu s čl. 4 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ([11]). V souladu s článkem 27 nařízení (EU) 2021/241 zohledňuje národní program reforem na rok 2024 rovněž zprávy, které Kypr dvakrát ročně podává o pokroku dosaženém při plnění svého plánu pro oživení a odolnost.

(9) Dne 19. června 2024 zveřejnila Komise zprávu o Kypru pro rok 2024. Posoudila pokrok, který Kypr učinil při plnění příslušných doporučení, jež pro něj přijala Rada v letech 2019 až 2023, a zhodnotila, jak Kypr provádí plán pro oživení a odolnost. Vycházejíc z této analýzy, zpráva o Kypru poukázala na mezery, pokud jde o výzvy, které plán pro oživení a odolnost neřeší nebo je řeší pouze částečně, a na nové a vznikající výzvy. Posoudila rovněž pokrok Kypru při provádění evropského pilíře sociálních práv a v plnění hlavních cílů Unie v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby, jakož i pokrok při dosahování cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje.

(10) Komise v případě Kypru provedla hloubkový přezkum podle článku 5 nařízení (EU) č. 1176/2011. Hlavní zjištění, k nimž útvary Komise při posuzování makroekonomické zranitelnosti Kypru pro účely uvedeného nařízení dospěly, byla zveřejněna v březnu 2024. Dne 19. června 2024 dospěla Komise k závěru, že se Kypr potýká s makroekonomickými nerovnováhami. Kypr se potýká zejména se zranitelností v souvislosti se soukromým, veřejným a vnějším dluhem. Tato zranitelnost se sice celkově snížila, ale zůstává i nadále významná, zatímco vysoký schodek běžného účtu se dále prohloubil. Poměr dluhu domácností i nefinančních podniků k HDP nadále klesal, zůstal ale vysoký. Korporátní a zahraniční dluh je však poháněn zadlužením jednotek pro speciální účel, což pro domácí hospodářství představuje omezená rizika. Velký objem úvěrů se selháním držených bankami se v posledních letech, a to i v roce 2023, výrazně snížil a očekává se, že řešení úvěrů se selháním ze strany společností nabývajících úvěry soukromí dluh dále sníží. Přísnější finanční podmínky však pravděpodobně zvýší tlak na vysoce zadlužené domácnosti a podniky. Poměr veřejného dluhu k HDP rychle klesá a předpokládá se, že Kypr v letech 2024 a 2025 udrží rozpočtové přebytky, což povede k dalšímu snižování míry zadlužení. Vysoký schodek běžného účtu se v roce 2023 dále zvýšil, a to převážně v důsledku pokračující silné domácí poptávky a repatriace zisků. Očekává se, že v letech 2024 a 2025 zůstane vysoký. Vysoce záporná čistá investiční pozice vůči zahraničí se v roce 2023 nezlepšila a má se zhoršit, pokud nedojde k výraznému zlepšení běžného účtu. K řešení zjištěných zranitelných míst

([9]) ST 10686/21 INIT a ST 10686/21 ADD 1.

([10]) Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 8. prosince 2023, kterým se mění prováděcí rozhodnutí ze dne 28. července 2021 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Kypru (ST 15571/23 INIT, ST 15571/23 ADD 1).

([11]) Nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik (Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

bylo vyvinuto rozsáhlé politické úsilí. Očekává se, že úplné a včasné provedení plánu pro oživení a odolnost a dalších opatření pomůže rozšířit vývoz a zmírnit přílišnou závislost na dovozu ropy.

(11) Na základě údajů potvrzených Eurostatem se přebytek veřejných financí Kypru zvýšil z 2,7 % HDP v roce 2022 na 3,1 % v roce 2023, zatímco veřejný dluh klesl z 85,6 % HDP na konci roku 2022 na 77,3 % na konci roku 2023.

(12) Dne 12. července 2022 doporučila Rada ([12]) Kypru přijmout opatření, kterými by v roce 2023 zajistil, aby byl růst primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů v souladu s celkově neutrálním nastavením fiskální politiky ([13]), a bral přitom v potaz pokračující dočasnou a cílenou podporu domácností a podniků, které jsou nejzranitelnější vůči prudkým nárůstům cen energií, a osob prchajících z Ukrajiny. Současně Rada Kypru doporučila, aby přizpůsobil běžné výdaje vyvíjející se situaci. Kypru bylo též doporučeno rozšířit veřejné investice do zelené a digitální transformace a energetické bezpečnosti při zohlednění iniciativy REPowerEU, a to i s využitím nástroje a dalších fondů Unie. Podle odhadů Komise bylo nastavení fiskální politiky ([14]) v roce 2023 v kontextu vysoké inflace expanzivní a činilo 1 % HDP. Příspěvek růstu primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů (očištěných o diskreční opatření na straně příjmů) k nastavení fiskální politiky v roce 2023 měl celkově neutrální povahu v rozsahu 0,2 % HDP. To zahrnuje snížení o 0,1 % HDP nákladů na cílená opatření mimořádné podpory pro domácnosti a podniky, které jsou nejzranitelnější vůči prudkým nárůstům cen energií, jakož i zvýšení o 0,2 % HDP nákladů na poskytování dočasné ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny. Růst primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů v roce 2023 byl v souladu s doporučením Rady ze dne 12. července 2022. Výdaje financované prostřednictvím nevratné podpory („grantů“) v rámci nástroje a z dalších fondů Unie v roce 2023 činily 1,3 % HDP. Investice financované z vnitrostátních zdrojů v roce 2023 dosáhly 3,2 % HDP, což představuje nárůst o 1,3 procentního bodu ve srovnání s rokem 2022. Další investice Kypr financoval z nástroje a dalších fondů Unie. Financoval veřejné investice do zelené a digitální transformace a do energetické bezpečnosti, jako je instalace tepelných izolací a fotovoltaických systémů ve veřejných budovách, energetická modernizace řady městských a venkovských požárních stanic, modernizace schopností příslušných kyperských orgánů zvládat nebezpečí požárů a posílit ochranu před riziky, kterým čelí občané, infrastruktura a lesy, digitalizace klíčových pracovních postupů na řadě ministerstev a v útvarech centrální vlády a rozšíření prostředí elektronických aplikací pro účely plánování a povolování staveb. Tyto veřejné investice jsou částečně financovány z nástroje a dalších fondů Unie.

(13) V programu stability z roku 2024 předpokládá makroekonomický scénář, z něhož vycházejí rozpočtové projekce, růst reálného HDP v roce 2024 ve výši 2,9 % a v roce 2025 pak 3,1 %, přičemž inflace měřená harmonizovaným indexem spotřebitelských cen (HISC) bude podle něj v roce 2024 činit 2,5 % a v roce 2025 pak 2,0 %. Očekává se, že přebytek veřejných financí se v roce 2024 zvýší na 2,9 % HDP a v roce 2025 klesne na 2,8 % HDP, zatímco poměr veřejného dluhu k HDP se má do konce roku 2024 snížit na 70,6 % a do konce roku 2025 na 65,5 %. Po roce 2025 se očekává, že přebytek veřejných financí klesne na 2,6 % HDP v roce 2026 a na 2,1 % v roce 2027. Plánuje se tedy, že saldo veřejných financí zůstane v horizontu programu pod referenční hodnotou schodku 3 % HDP stanovenou ve Smlouvě. Po roce 2025 se pak očekává, že poměr veřejného dluhu k HDP klesne na 59,2 % v roce 2026 a 54,2 % HDP v roce 2027.

(14) Prognóza Komise z jara 2024 předpokládá, že reálný HDP vzroste v roce 2024 o 2,8 % a v roce 2025 o 2,9 % a že inflace měřená HISC dosáhne v roce 2024 hodnoty 2,4 % a v roce 2025 pak 2,1 %.

(15) Dále tato prognóza předpokládá v roce 2024 přebytek veřejných financí ve výši 2,9 % HDP, přičemž poměr veřejného dluhu k HDP by měl na konci roku 2024 klesnout na 70,6 %. Podle odhadů Komise se předpokládá, že nastavení fiskální politiky bude v roce 2024 neutrální a bude činit 0,0 % HDP.

([12]) Doporučení Rady ze dne 12. července 2022 k národnímu programu reformy Kypru na rok 2022 a stanovisko Rady k programu stability Kypru z roku 2022 (Úř. věst. C 334, 1.9.2022, s. 104).

([13]) Podle prognózy Komise z jara 2024 se střednědobý růst potenciálního produktu Kypru v roce 2023, s jehož pomocí se měří nastavení fiskální politiky, na základě desetileté průměrné míry reálného potenciálního růstu a deflátoru HDP na rok 2023 odhaduje na 8,5 % v nominálním vyjádření.

([14]) Nastavení fiskální politiky je definováno jako měřítko roční změny základního stavu veřejných rozpočtů. Jeho cílem je posoudit hospodářský impuls vyplývající z fiskálních politik, a to jak politik financovaných z vnitrostátních zdrojů, tak těch, které jsou financovány z rozpočtu Unie. Nastavení fiskální politiky se poměřuje jako rozdíl mezi i) střednědobým potenciálním růstem a ii) změnou primárních výdajů bez započtení diskrečních opatření na straně příjmů (a bez dočasných mimořádných opatření souvisejících s krizí COVID-19), a to se zahrnutím výdajů financovaných z nevratné podpory (grantů) v rámci nástroje a z dalších fondů Unie.

(16) Výdaje ve výši 0,7 % HDP budou v roce 2024 podle prognózy Komise z jara 2024 financovány prostřednictvím grantů v rámci nástroje, oproti 0,3 % HDP v roce 2023. Výdaje financované z grantů nástroje umožní vysoce kvalitní investice a reformy zvyšující produktivitu, aniž by to mělo přímý dopad na saldo veřejných financí nebo veřejný dluh Kypru. Výdaje ve výši 0,2 % HDP budou v roce 2024 podle prognózy Komise z jara 2024 zajištěny půjčkami v rámci nástroje, oproti 0,0 % HDP v roce 2023.

(17) Dne 14. července 2023 Rada doporučila ([15]), aby si Kypr v roce 2024 zachoval zdravou fiskální pozici. Při plnění svých rozpočtů na rok 2023 a přípravě návrhů rozpočtových plánů na rok 2024 byly členské státy vyzvány, aby zohlednily skutečnost, že Komise navrhne Radě zahájení postupů při nadměrném schodku, a to na základě schodku zjištěného podle údajů o plnění rozpočtu za rok 2023. Podle prognózy Komise z jara 2024 by mělo strukturální saldo Kypru v roce 2024 činit 2,1 % HDP (oproti 1,8 % v roce 2023), a mělo by se tedy nacházet nad úrovní střednědobého rozpočtového cíle země, který je vytyčen jako strukturální saldo ve výši 0 % HDP. To je v souladu s tím, co doporučila Rada.

(18) Rada Kypru rovněž doporučila, aby v letech 2023 a 2024 co nejdříve zrušil platná mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky. Rada dále doporučila, aby Kypr v případě, že by si nový nárůst cen energií vyžádal nová nebo pokračující podpůrná opatření, zajistil, že se tato podpůrná opatření zaměří na ochranu zranitelných domácností a podniků, budou fiskálně dostupná a zachovají stimuly k úsporám energií. Podle prognózy Komise z jara 2024 se výše čistých rozpočtových nákladů ([16]) na mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky v roce 2023 odhaduje na 0,4 % HDP, přičemž v roce 2024 by měla činit 0,3 % a v roce 2025 pak 0,0 %. Zejména v březnu 2024 skončila platnost nižší spotřební daně z ropných produktů a předpokládá se, že dotace na účty za elektřinu zůstanou v roce 2024 v platnosti a v jeho průběhu budou postupně ukončeny. Nepředpokládá se, že mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky budou v letech 2023 a 2024 co nejdříve ukončena. Existuje tedy riziko nesouladu s tím, co doporučila Rada. Podle prognózy Komise z jara 2024 se rozpočtové náklady na mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky zaměřená na ochranu zranitelných domácností a podniků v roce 2024 odhadují na 0,0 % HDP (0,0 % v roce 2023).

(19) Rada Kypru rovněž doporučila zachovat veřejné investice financované z vnitrostátních zdrojů a zajistit účinné využívání grantů v rámci nástroje a dalších fondů Unie, především za účelem podpory zelené a digitální transformace. Prognóza Komise z jara 2024 předpokládá, že veřejné investice financované z vnitrostátních zdrojů zůstanou v roce 2024 celkově stabilní a budou činit 3,1 % HDP ve srovnání s 3,2 % HDP v roce 2023. To je v souladu s tím, co doporučila Rada. Veřejné výdaje financované z příjmů z fondů Unie, včetně grantů v rámci nástroje, by dále měly podle očekávání zůstat v roce 2024 stabilní na úrovni 1,3 % HDP. Důvodem jsou vyšší výdaje financované z grantů v rámci nástroje v návaznosti na snížení ostatních grantů Unie po skončení programového období strukturálních fondů Unie 2014–2020, pro které byly finanční prostředky k dispozici do roku 2023.

(20) Prognóza Komise z jara 2024 předpokládá na základě politických opatření známých ke dni její uzávěrky, nedojde-li k jejich změně, v roce 2025 přebytek veřejných financí ve výši 2,9 % HDP. Poměr veřejného dluhu k HDP by se měl do konce roku 2025 snížit na 65,4 % HDP. K posílení vnější pozice by měla přispět i obezřetná fiskální politika.

(21) V souladu s čl. 19 odst. 3 písm. b) nařízení Rady (EU) 2021/241 a s přílohou V kritériem 2.2 uvedeného nařízení zahrnuje plán pro oživení a odolnost rozsáhlý soubor vzájemně se posilujících reforem a investic, které mají být provedeny do roku 2026. Očekává se, že tyto reformy a investice pomohou účinně řešit všechny výzvy identifikované v příslušných doporučeních pro Kypr nebo jejich významnou část. Pro podporu dlouhodobé konkurenceschopnosti Kypru prostřednictvím zelené a digitální transformace a pro současné zajištění sociální spravedlnosti je v tomto napjatém časovém rámci nezbytné, aby byl plán pro oživení a odolnost včetně kapitoly REPowerEU prováděn rychle a účinně. Ke splnění závazků uvedených v plánu pro oživení a odolnost do srpna 2026 je nezbytné, aby Kypr pokračoval v provádění reforem a urychlilo investice tím, že bude řešit relevantní výzvy a zároveň zajistí silnou správní kapacitu.

([15]) Doporučení Rady ze dne 14. července 2023 k národnímu programu reforem Kypru na rok 2023 a stanovisko Rady k programu stability Kypru z roku 2023, Úř. věst. C 312, 1.9.2023, s. 116.

([16]) Tento údaj představuje výši ročních rozpočtových nákladů na daná opatření, na straně příjmů i výdajů a v příslušných případech po očištění o příjmy z daní z neočekávaných zisků dodavatelů energie.

(22) V rámci přezkumu programů politiky soudržnosti v polovině období musí Kypr v souladu s článkem 18 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ([17]) do března 2025 všechny programy, na něž je poskytována podpora z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR), Evropského sociálního fondu plus (ESF+), Fondu soudržnosti a Fondu pro spravedlivou transformaci (FST), přezkoumat, mimo jiné s přihlédnutím k výzvám uvedeným v doporučení pro Kypr z roku 2024, jakož i k vnitrostátním plánům v oblasti energetiky a klimatu. Tento přezkum tvoří základ pro konečné přidělení finančních prostředků Unie zahrnutých v jednotlivých programech. Kypr sice dosáhl pokroku v provádění programů politiky soudržnosti a evropského pilíře sociálních práv, problémy však přetrvávají a stejně tak i sociálně-ekonomické rozdíly mezi městskými a ostatními oblastmi. Je zásadní urychlit provádění programu v rámci politiky soudržnosti. Kromě toho je důležité zajistit správní kapacitu místních orgánů, neboť se očekává legislativní reforma kyperské místní správy, která je naplánována na 1. července 2024. Priority dohodnuté v programu politiky soudržnosti „Thalia" jsou i nadále relevantní. Klíčem k dosažení zelené transformace je větší využívání energie z obnovitelných zdrojů a řešení pro ukládání energie, zvyšování energetické účinnosti a posílení městské dopravy. Pro dosažení souladu se směrnicí Rady 91/271/EHS ([18]) je nutné zlepšit hospodaření s vodou, zejména čištění odpadních vod. Pokrok směrem k oběhovému hospodářství v oblasti nakládání s odpady má i nadále zásadní význam a vyžaduje zlepšení v oblasti recyklace a snižování množství odpadu. Měly by pokračovat investice do aktivace na trhu práce a sociální integrace zranitelných skupin. Důležité zůstává zavedení individuálních vzdělávacích účtů a provádění evropské záruky pro děti. Kromě toho zůstávají prioritou investice do kvalitních a cenově dostupných služeb dlouhodobé péče a sociálního bydlení. Je také třeba pokračovat v úsilí o řešení energetické chudoby a v rozvoji sociální ekonomiky. V rámci přezkumu programu politiky soudržnosti „Thalia" v polovině období je třeba věnovat další pozornost stále naléhavějším potřebám z hlediska prevence a připravenosti na rizika spojená se změnou klimatu. Kypr by také mohl využít Platformu strategických technologií pro Evropu zřízenou nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/795 ([19]) na podporu transformace své energetiky prostřednictvím čistých technologií účinně využívajících zdroje, včetně technologií s čistými nulovými emisemi.

(23) Vedle hospodářských a sociálních problémů, kterými se zabývá plán pro oživení a odolnost a další fondy Unie, čelí Kypr několika dalším výzvám souvisejícím s řízením státních podniků, výsledky vzdělávání a nesouladem mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi, se zaváděním obnovitelných zdrojů energie, rozšiřováním a modernizací elektrické sítě a přizpůsobováním se změně klimatu.

(24) Dobře fungující a konkurenční podnikatelské prostředí má zásadní význam pro hospodářskou efektivitu a růst. V tomto ohledu řízení státních podniků na Kypru neodpovídá plně mezinárodním standardům. V posledních letech byla zavedena určitá politická opatření ke zlepšení finančního dohledu nad veřejnými subjekty, chybí však plná inventarizace a povinnost pravidelného podávání zpráv, což omezuje účinné sledování a plánování výkonnosti státních podniků. Důležité aspekty postupů správy a řízení společností, jako je jmenování správních rad na základě zásluh, politika vlastnictví, řízení založené na výkonnosti, transparentnost a odpovědnost za finanční výsledky, jsou navíc stále nedostatečné. V této souvislosti existují obavy ohledně kvality a cen služeb v odvětvích, v nichž dominují státní podniky, jako je například odvětví elektřiny.

(25) Velmi slabé výsledky Kypru v Programu pro mezinárodní hodnocení žáků (PISA) z roku 2022 ukazují, že hlavním problémem jsou nedostatečné výsledky v základních dovednostech (tj. čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti). Navzdory odpovídající formální kvalifikaci pedagogických pracovníků je průběžné vzdělávání učitelů, včetně metod výuky a učení založených na kompetencích, nedostatečné. V roce 2021 většina uchazečů o místo učitele neuspěla u zkoušky potřebné ke jmenování. Vzdělávací systém dostatečně nevyhodnotil vzdělávací zdroje a nepřizpůsobil je potřebám studentů, což je nezbytné pro rozvoj klíčových kompetencí. Na trhu práce ve stále větší míře panuje nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi, zatímco účast v programech odborného vzdělávání a přípravy je nadále výrazně nižší než průměr Unie. Nízká míra účasti na programech odborného vzdělávání a přípravy souvisí s kapacitními omezeními i omezeními atraktivity, neboť většina škol v oblasti odborného vzdělávání a přípravy se nachází v městských oblastech, což studentům žijícím ve venkovských oblastech ztěžuje možnost přihlášení, přičemž většina studentů dává namísto odborné přípravy přednost zahájení

([17]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([18]) Směrnice Rady 91/271/EHS ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod (Úř. věst. L 135, 30.5.1991, s. 40, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1991/271/oj).

([19]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/795 ze dne 29. února 2024, kterým se zřizuje Platforma strategických technologií pro Evropu (STEP) a mění směrnice 2003/87/ES a nařízení (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 a (EU) 2021/241 (Úř. věst. L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

vysokoškolského vzdělávání. Vzdělávání dospělých má omezený potenciál k nápravě této situace, neboť podíl dospělých ve věku 25–64 let, kteří se v předchozích 12 měsících zúčastnili vzdělávání, v roce 2022 činil 28,3 % (oproti 39,5 % v Unii). To představuje významný pokles oproti 44,8 % v roce 2016 a narušuje to potenciál Kypru zlepšit svou hospodářskou konkurenceschopnost.

(26) Navzdory významným krokům, které byly podniknuty k rychlejšímu zavádění obnovitelných zdrojů energie, přetrvávají značné problémy. Energie z obnovitelných zdrojů představovala na Kypru v roce 2022 pouze 17 % skladby dodávek elektřiny. To je stále výrazně méně než cíl stanovící 31,5 % výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů do roku 2030, který Kypr uvedl ve svém návrhu národního plánu v oblasti energetiky a klimatu. Vzhledem k závislosti Kypru na ropných produktech, které se v plném rozsahu dovážejí a slouží k pokrytí více než 80 % jeho energetických potřeb, zůstává Kypr zranitelný vůči výkyvům světových cen energií. Značné problémy jsou nadále spojeny s modernizací a rozšířením stávající elektrické sítě tak, aby bylo možné využívat obnovitelné zdroje energie. Kypr se potýká se značnými překážkami z hlediska krátkodobé kapacity energetické sítě vyrovnat se s nárůstem energie z obnovitelných zdrojů, což vede k opakovaným výpadkům. Uvedený jev je patrný při pohledu na oficiální údaje kyperského Energetického regulačního úřadu. Ke konci listopadu 2023 měl kyperský systém celkem 782,57 MW výkonu z provozuschopných elektráren využívajících obnovitelné zdroje energie, včetně 157,50 MW z větrných elektráren, 625,93 MW z fotovoltaických elektráren a 9,15 MW z elektráren na biomasu. Současně Energetický regulační úřad schválil stavební povolení pro projekty v oblasti energie z obnovitelných zdrojů o celkovém výkonu 2 383 MW. Zastřešující strategie pro ukládání energie by mohla zvýšit flexibilitu a stabilitu dodávek a snížit náklady na snižování a zvyšování výkonu konvenčních elektráren.

(27) Ve svém úsilí řešit otázku odolnosti vůči změně klimatu se Kypr potýká s několika problémy, jako je slabý institucionální rámec pro přizpůsobení se změně klimatu a nedostatek udržitelných postupů hospodaření s vodou na podporu odolného zemědělství. Zranitelnost země vůči změně klimatu je výrazná a její vnitrostátní politiky a opatření pro přizpůsobení se změně klimatu nejsou dostatečně rozvinuté. Kypr trpí nízkým množstvím srážek a vysokými teplotami, což přispívá k nejvyšší míře vodního stresu v Unii. Přestože kyperské zemědělství využívá stále účinnější zavlažovací systémy, má nadále nejvyšší spotřebu vody v důsledku značných ztrát vodních zdrojů v nevyhovujících sítích pro rozvod a ukládání vody. Kromě toho se kyperské zemědělství již potýká s důsledky změny klimatu, včetně degradace půdy a dezertifikace, což vede k nižším zemědělským výnosům. Účinné vodní hospodářství a ukládání vody, stejně jako zavádění plodin šetrně využívajících vodu nabývá na mimořádném významu. Situaci zhoršuje antropogenní tlak na přírodní stanoviště a ekosystémy, zejména v pobřežních oblastech. Současný přístup země k adaptaci na změnu klimatu zůstává z velké části nezávazný. To vyžaduje zlepšení institucionálních opatření na podporu odolnosti vůči klimatu a dlouhodobé konkurenceschopnosti.

(28) Vzhledem k úzké provázanosti ekonomik členských států eurozóny a jejich kolektivnímu příspěvku k fungování hospodářské a měnové unie Rada v roce 2024 doporučila, aby členské státy eurozóny přijaly opatření k provedení doporučení týkajícího se eurozóny z roku 2024, a to i prostřednictvím svých plánů pro oživení a odolnost. K provedení prvního, druhého, třetího a čtvrtého doporučení obsažených v doporučení týkajícím se eurozóny z roku 2024 přispívají v případě Kypru doporučení č. 1, 2, 3 a 4.

(29) S ohledem na hloubkový přezkum provedený Komisí a závěry o existenci nerovnováh jsou do níže uvedeného doporučení č. 1 promítnuta doporučení podle článku 6 nařízení (EU) č. 1176/2011. Politiky uvedené v doporučení č. 1 pomáhají řešit zranitelnosti související s veřejným a vnějším dluhem. Politiky uvedené v doporučení č. 4 přispívají k plnění doporučení č. 1 tím, že snižují poptávku po dovozu energie, a tím přispívají k posílení vnější rovnováhy. Doporučení č. 1 přispívá jak k řešení nerovnováhy, tak k provedení doporučení týkajícího se eurozóny z roku 2024 v souladu s 28. bodem odůvodnění,

DOPORUČUJE Kypru v období 2024–2025:

1. Včas předložit střednědobý fiskálně-strukturální plán. V souladu s požadavky reformovaného Paktu o stabilitě a růstu omezit růst čistých výdajů ([20]) v roce 2025 na míru, která je v souladu mimo jiné s věrohodně sestupnou trajektorií veřejného dluhu ve střednědobém horizontu a dodržuje referenční hodnotu 3 % HDP stanovenou ve Smlouvě.

([20]) Podle čl. 2 bodu 2 nařízení (EU) 2024/1263 se „čistými výdaji“ rozumí veřejné výdaje očištěné o úrokové výdaje, diskreční opatření na straně příjmů, výdaje na programy Unie, které jsou plně kompenzovány příjmy z fondů Unie, vnitrostátní výdaje na spolufinancování programů financovaných Unií, cyklické prvky výdajů na dávky v nezaměstnanosti a jednorázová a jiná dočasná opatření.

2. Posílit správní kapacitu pro správu plánu pro oživení a odolnost, urychlit investice a udržet dynamiku provádění reforem. Řešit relevantní výzvy, a tím umožnit průběžnou, rychlou a účinnou realizaci plánu pro oživení a odolnost, včetně kapitoly REPowerEU, která zajistí dokončení reforem a investic do srpna 2026. Urychlit provádění programů v rámci politiky soudržnosti. V souvislosti s přezkumem těchto programů v polovině období se nadále zaměřovat na dohodnuté priority, přijímat opatření k lepšímu řešení potřeb, pokud jde o prevenci a připravenost ve vztahu k rizikům souvisejícím se změnou klimatu, a zároveň zvážit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti, které nabízí Platforma strategických technologií pro Evropu.

3. Posílit konkurenceschopnost hospodářství urychlením úsilí o zlepšení správy a řízení státních podniků v souladu s mezinárodními standardy a dalším zlepšením úrovně dovedností a výsledků vzdělávání. Posílit celoživotní vzdělávání učitelů a řešit nerovnováhu mezi nabídkou a poptávkou po pracovní síle dalším zvyšováním kapacity a atraktivity programů odborného vzdělávání a přípravy a podporou vzdělávání dospělých.

4. Modernizovat a rozšířit síť a kapacity pro ukládání energie tak, aby bylo možné přizpůsobit se rostoucímu podílu obnovitelných zdrojů energie. Zlepšit provádění opatření pro přizpůsobení se změně klimatu zacílením na podporu institucionálního rámce pro přizpůsobení se změně klimatu a zaváděním udržitelných postupů hospodaření s vodou v zemědělství.

V Lucemburku dne 21. října 2024.

Za Radu

předseda

NAGY I.